BORD LI JIRREGOLA L-KERA
MAĠISTRAT DR. LEONARD CARUANA LL.D., M.A. (FIN. SERV)
CHAIRPERSON

Rikors Nru 463/2021 LC/

Nathalie Xuereb (K.I. 18362M)
Paul Colombo (K.I. 461872M)
Jacqueline Polanszky (K.I. 515573M)
Joseph Colombo (K.I. 687144M)
Dolores Grech (K.I. 197446M)
Costanza Colombo (K.I. 708447M)
Anthony Colombo (K.I. 300249M)
Rita Micallef (K.I. 988150M)
Stella Falzon (K.I. 97353M)
Julian Colombo (K.I. 349754M)
Rosaria Grech (K.I. 702255M)
Alfred Colombo (K.I. 316757M)
Maria Grech (K.I. 697140M)

vs

JOHN MARY PISANI (K.I. 0005257M)

Illum, 08 ta' Marzu, 2023

Il-Bord,

Ra r-rikors ta' Nathalie Xuereb et fejn għar-raġunijiet hemm premessi u infraskritti, talbu lil dan il-Bord sabiex:

1. Jordna li jsir debitu test tal-mezzi tal-intimat John Mary Pisani (K.I. 0005257M) u dan b'applikazzjonii tal-Att XXIV tal-2021, u tad-disposizzjonijiet tal-artikolu 4A(3)(ċ) tal-Kap 69 tal-Liġijiet ta' Malta;

2. Jagħti dawk l-ordnijiet li jidhirlu opportuni, skond ir-risultanzi tat-test tal-mezzi u ċioe', illi jekk ma jiġux sodisfatti l-kriterji tat-test tal-mezzi, jordna minnufih l-iżgumbrament tal-intimat John Mary Pisani (K.I. 0005257M) mill-fond suriferit bl-indirizz 80, Lourdes Flats, Flat 1, Triq Il-Kapuċċini, San Ġwann, fi żmien perentorju stabbilit minn dan l-istess Bord skond il-liġi, u jillikwida l-kumpens dovut ai termini tal-artikolu 4A(4) tal-Kapitolu 69 tal-Liġijiet ta' Malta u jordna lill-intimat iħallas il-kumpens hekk likwidat;

   JEW

3. Jekk jiġu sodisfatti il-kriterji tat-test tal-mezzi, jordna t-tkomplija tal-lokazzjoni relattiva, jistabbilixxi kondizzjonijiet ġodda rigward għall-ħlas tal-kera, u jiddikjara illi l-kera għandha tiġi riveduta għal ammont li ma jeċċedix it-tnejn fil-mija (2%) tal-valur liberu u frank tas-suq miftuħ tal-fond 1 b'effett mill-1 ta' Jannar tas-sena 2021, u jordna sabiex il-kera titħallas mill-intimat hekk kif dikjarat;

Bl-ispejjeż u bl-imgħax legali kontra l-intimat li minn issa huwa inġunt għas-subizzjoni u mingħajr preġudizzju għal kwalsiasi azzjoni oħra li tista' talvolta tiġi preżentata mill-esponenti.

Ra r-risposta tal-Awtorità tad-Djar tal-11 ta' Ottubru 2021 sommarjament, eċċepiet, fost l-oħrajn li (i) l-atturi jridu japprovaw t-

titolu tagħhom u li huma waħedhom huma s-sidien uniċi tal-fond; (ii) il-Bord għandu jikkostata jekk l-Att XXIV għandux jiġi applikat għal dan il-każ (iii) peress li l-Awtorità hija intervenuta fil-kawża ai termini tal-liġi, hija m'għandhiex tbati l-ispejjeż tal-preżenti; u (iv) f'każ li l-inkwilini jissodisfaw it-test tal-mezzi, il-kera għandha tiġi ffissata f'ammont ta' mhux aktar minn 2% tal-valur tal-propjetà skond il-liġi.

Ra r-risposta tal-intimat John Mary Pisani tat-22 ta' Marzu 2022, fejn sommarjament, eċċepixxa li:

1. Illi fil-mertu, l-esponenti jokkupa l-fond *de quo agitur* cioe dak bin-numru *80, Triq 'Lourdes', Fl 1, Triq il-Kapuċċini, San Ġwann, Malta* u dan b'titolu validu ta' kera, kif ser jiġi pruvat waqt is-smigħ ta' dan il-każ;

2. Illi t-talbiet tar-rikorrenti għandhom jiġu miċħuda in toto stante li huma infondati fil-fatt u fid-dritt u dan għas-segwenti raġunijiet;

3. Illi fl-ewwel lok l-esponenti dejjem aġixxa skond id-dispożizzjonijiet tal-liġi, anzi addirittura huwa l-inkwilin idoneju ai termini tal-istess liġi, saħansitra huwa rikonoxxut wkoll mir-rikorrenti kif jirriżulta mill-ismijiet tal-kawża *de quo*, u qatt ma kiser il-kundizzjonijiet tal-kiri jew dawk imposti mil-liġi, u dejjem ħallas il-kera fil-ħin, dan kif ser jiġi pruvat waqt it-trattazzjoni ta' din il-kawża;

4. Illi bla ħsara għas-suespost għandu wkoll jingħad, illi jekk l-esponenti għamel xogħolijiet u/jew benefikati fl-imsemmi fond, kif ser jirriżulta fil-mori tal-kawża, dan għandu wkoll jittieħed in konsiderazzjoni meta dan l-Onorabbli Bord, jevalwa l-valur lokatizzju tal-istess fond;

5. Illi għandu wkoll jingħad, li l-esponenti qiegħed jgawdi d-drittijiet tiegħu fuq il-propjeta' *de quo agitur* b'titolu ta' lokazzjoni kif permessi skond il-liġi u fl-ammont ta' kera kif stabbilita' taħt il-liġijiet tal-kera u għalhekk mhux qed jippreġudika d-drittijiet tar-rikorrenti. Illi *di piu*, permezz tal-artikolu 1531Ċ tal-Kodiċi Ċivili nħoloq mekkaniżmu ta' awment fil-kera li permezz tiegħu l-kera tiżdied kull tliet snin (3) snin b'mod proporzjonali għall-mod li bih ikun żdied l-indiċi tal-inflazzjoni;

6. Illi bl-introduzzjoni tal-Att XXIV tal-2021 li daħal fis-seħħ fl-1 ta' Ġunju 2021 u l-emendi li saru fil-Kap 69 b'mod speċjali l-introduzzjoni tal-Artikolu 4A, il-liġi qed tagħti rimedju effettiv għall-infrazzjonijiet futuri li jistgħu iġarrbu r-rikorrenti. Għaldaqstant permezz ta' dawn id-dispożizzjonijiet ġodda, l-intimat jista' jibqa' jistrieħ fuq id-dispożizzjoni tal-Kap. 69 tal-Liġijiet ta' Malta;

7. Illi mingħajr preġudizzju, l-Liġi tistipula massimu ta' tnejn fil-mija (2%) fis-sena tal-valur u għalhekk il-Liġi m'hix tassattiva f'dan il-perċentwal u li fl-umli opinjoni tal-esponenti ma jeżistux il-kriterji neċessarji sabiex dan l-Onorabbli Bord imur għall-massmimu stabbilit bil-Liġi;

8. Illi bla preġudizzju għas-sueċċepit, u kif ser jiġi muri waqt it-trattazzjoni tal-kawża, l-esponenti jissodisfa u jikkwalifika għat-test tal-mezzi stabbilit fir-Regolamenti dwar It-Tkomplija tal-Kirja (Kriterji tat-Test tal-Mezzi) maħruġa taħt l-Artikolu 1622A tal-Kodiċi Ċivili. Għaldaqstant, l-esponenti huwa persuna li jimmerita l-protezzjoni soċjali biex ikollu akkomodazzjoni adegwata u xierqa għad-dinjita' tiegħu;

9. Illi l-propjeta' hija l-uniku residenza li għandu l-esponenti, u di piu huwa m'għandux il-mezzi li jippermettulu biex ikollu propjeta' alternattiva.

Salv eċċezzjonijiet ulterjuri.

Bl-ispejjeż kollha, inkluż dawk ta' din l-istanzi u kwalunkwe ċedola depożitata, kontra r-rikorrenti.

Ra illi in ottemporanza mad-digriet ta' dan il-Bord tad-9 ta' Settembru 2021 fejn l-intimat wettqu it-test tal-mezzi ai termini tar-Regolamenti dwar it-Tkomplija tal-Kirja (Kriterji ta' Test tal-Mezzi) (Avviż Legali 463 tal-2011).

Ra illi l-Periti Membri tal-Bord, il-Perit Edward Micallef u l-Perit Anthony Robinson, senjatament ippreżentaw ir-relazzjoni tagħhom;

Ra id-dokumenti kollha eżebiti;

Sema' x-xhieda prodotta;

Ikkonsidra;

Illi l-kawża odjerna qegħda ssir ai termini tal-Artikolu 4A tal-Kap 69 tal-Liġijiet ta' Malta, liema Artikolu jagħti l-fakoltà lis-sid tal-kera tal-fond jadixxi lil dan il-Bord u jitlob żieda fil-kera li ma teċċedix it-2% fis-sena tal-valur liberu u frank fis-suq miftuħ tad-dar ta' abitazzjoni, purchè li d-diversi kriterji hemm imsemmija jiġu sodisfatti;

Ikkonsidrat;

Illi l-ewwel żewġ kriterji li dan il-Bord jinneċessita jistabbilixxi qabel ma jipproċedi ulterjorment huma jekk (i) ir-rikorrenti humiex is-sidien tal-kera tal-fond in kwistjoni u (ii) jekk l-intimati humiex l-inkwilini ta' dan l-istess fond.

Illi mill-Att ta' Dikjarazzjoni *Causa Mortis* uppublika min-Nutar Dottor James Grech fis-7 ta' Marzu 2016 jirriżulta illi d-*dante causa* tar-rikorrenti, senjatament Giovanna Cini, ġja armla minn Paolo Colombo, mietet fil-21 ta' Novembru 2015 u permezz ta' testment fl-atti tan-Nutar Dottor Clyde La Rosa datat l-1 ta' Ottubru 2003 hija nnominat lit-12-il uliedha, senjatament Maria Grech, Emmanuel Colombo; Joseph Colombo; Dolores Grech; Costanza Colombo; Anthony Colombo; Rita Micallef; Stella Falzon; Julian Colombo; Rosaria Grech; Alfred Colombo u Natahlie Xuereb. Emmanuel Colombo ġie nieqes qabel it-testrariċi u b'hekk sehemu mill-wirt *de quo* ddevolva fuq uliedu Paul Colombo u Jacqueline Polanszky. Illi jirriżulta li l-fond de quo kien jappartjeni lill-imsemmija Giovanna Ċini.

Illi ma tressqet ebda prova li tikkontradiċi jew b'xi mod tinnega dan l-istat ta' fatt ikkreat mill-Att Pubbliku appena msemmi. B'hekk, abbażi ta' din id-dikkjarazzjoni *causa* mortis, il-Bord huwa sodisfatt li r-rikorrenti huma effettivament s-sidien tal-propjetà *de quo*..

Ikkonsidra;

Illi fir-rikors promotur, ir-rikorrenti jiddikjaraw illi l-fond de quo ilu mikri lill-intimati sa mis-snin tmenin b'kera miżera ta' €339 kull tlett xhur. Illi di più, l-intimati jiddikjaraw illi huma l-inkwilini tal-fond *de quo* u li din hija l-unika residenza tagħhom.

B'hekk, abbażi tas-suespost, il-Bord huwa sodisfatt li l-intimat John Mary Pisani huma tassew l-inkwilini tar-rikorrenti fil-fond *de quo*.

Ikkonsidra;

Illi mid-dokumenti preżentati fir-rigward tat-test tal-mezzi jirriżulta illi d-dħul tal-intimat John Mary Pisani ikkalkolat ai termini tar-Regolamenti 3(a) tar-Regolamenti dwar it-Tkomplija tal-Kirja (Kriterji ta' Test tal-Mezzi), **ma jaqbiżx** dak stipolat mir-Regolament 5(5) tal-istess Regolamenti. Għar-rigward tal-kapital tal-intimat, ikkalkolat ai termini tar-Regolamenti 3(b) tar-Regolamenti dwar it-Tkomplija tal-Kirja (Kriterji ta' Test tal-Mezzi), jirriżulta li **lanqas dan ma jaqbeż** dak stipolat mir-Regolament 6(4) tar-Regolamenti msemmija.

Illi ma ġiet mressqa ebda prova quddiem il-Bord rigward l-applikazzjoni tar-Regolamenti 5(8) u 6(7) tar-Regolamenti dwar it-Tkomplija tal-Kirja (Kriterji ta' Test tal-Mezzi) u b'hekk, dan il-Bord ma jara ebda raġuni għalfejn għandu jiddipartixxi mill-kriterji stabbiliti fir-regolamenti 5 u 6 appena ċitati.

B'hekk, il-Bord qiegħed isib illi l-intimat John Mary Pisani ma jeċċedix il-kriterji stabbiliti bir-Regolamenti dwar it-Tkomplija tal-Kirja (Kriterji ta' Test tal-Mezzi) u konsegwentement **jissodisfa** l-kriterji tad-dħul u tal-kapital tat-test tal-mezzi ai termini tal-Artikolu 4A(5) tal-Kap. 69 tal-Liġijiet ta' Malta. B'hekk, m'hemmx lok għall-applikazzjoni tal-Artikolu 4A (4) tal-istess Kap.

Ikkonsidra;

Illi mir-rapport redatt mil-Periti tal-Bord jirriżulta illi l-fond in kwistjoni jikkonsisti f'appartament fil-livell tal-ewwel sular fi blokka ta' tliet flats, f'kantuniera, u mingħajr *lift*. Il-fond jinsab fi stat *finished* u jidher

li huwa ben mantnut. Is-servizzi tal-elettriku, ilma u drenaġġ huma installati u funzjonabbli.

Il-Periti, wara li ħadu konjizzjoni tal-proċess u wara li kkonsidraw il-fatturi relatati mal-fond, fosthom il-valur fis-suq ta' propjetajiet simili u, jew, fl-istess żona; l-istat tal-fond kif inhu preżentement kif ukoll il-potenzjal ta' żvilupp kif dettat mill-pjanijiet, *policies* u linji gwidi viġenti tal-ippjanar, huma tal-fehma li l-valur tal-fond, li kieku mibjugħ volontarjament minn sidu is-suq ħieles f’Jannar 2022 hu ta’ mitejn u ħamsa u disgħin elf Ewro (€295,000).

Ikkonsidra;

Illi fl-ikkalibrar tal-awment tal-kera kif mitluba mir-rikorrenti, dan il-Bord ser iżomm quddiem għajnejh dak mgħallem mill-Qorti tal-Appell fis-sentenza **Carmelo sive Charles Caruana et vs Lorenza Vincenza sive Lora Zarb**[1]**,** fejn analiżżat l-għan tal-emendi introdotti bl-Att XXVII tal-2018 (u kwindi anke dawk introdotti bl-Att XXIV tal-2021), fejn irrietniet illi:

> *“il-Qorti tikkonkludi li d-dħul fis-seħħ ta’ dawn l-emendi fil-liġi kienu maħsuba biex jindirizzaw u joħolqu bilanċ bejn il-jeddijiet tas-sidien li altrimenti kienu ser jibqgħu jirċievu ħlas ta’ kera irriżorju għall-proprjetà tagħhom wara li ilhom imċaħħda minnha snin, u l-jeddijiet tal-inkwilini li jibqgħu jgħixu fid-dar li ilhom snin jagħrfu bħala r-residenza ordinarja tagħhom”*

Illi tenut kont ta dak kollu appena espost, kif ukoll tal-mezzi tal-intimati u tal-età tagħhom, il-Bord jemmen li l-awment fil-kera

[1] **Carmelo sive Charles Caruana et vs Lorenza Vincenza sive Lora Zarb**, Qorti tal-Appell (Sede Inferjuri), 3 ta’ Frar 2021, (Appell Nru 126/2018/LM).

għandu jkun fl-ammont ta’ 2% tal-valur liberu u frank fis-suq miftuħ tal-fond *de quo.*

Dan ifisser li l-kera għandha togħla għal-ammont ta’ ħamest’ elef u disa’ mitt Ewro (€5,900) fis-sena.

Deċide:

Għaldaqstant, għal dawn il-motivi, il-Bord qiegħed jiddisponi mit-talbiet tar-rikorrenti billi:

1. Jastjeni milli jieħu konjizzjoni ulterjuri tal-ewwel talba stante li twettaq it-Test tal-Mezzi waqt l-andament tal-proċeduri odjerni;

2. Jiċħad it-tieni talba stante illi l-intimati jissodifaw il-kriterji tat-Test tal-Mezzi;

3. Jilqa’ t-tielet talba u jiddikkjara illi l-kera tal-fond li jinsab f’80, Lourdes Flats, Flat 1, Triq il-Kapuċċini, San Ġwann, għandha tiġi riveduta għall-ammont ta’ 2% tal-valur tal-fond fis-suq miftuħ fl-1 ta’ Jannar 2021 u konsegwentement jawmenta l-kera pagabbli mill-intimat John Mary Pisani lir-rikorrenti *in solidum* għall-ammont ta’ ħamest’ elef u disa’ mitt Ewro (€5,900) fis-sena u jordna lill-intimati jħallsu lir-rikorrenti *in solidum* l-kera hekk awmentata b’effett mid-data tal-lum, bħala d-data tas-sentenza u dan bil-modalità ta’ erba skadenzi fis-sena, ċioè fl-ewwel ta’ Jannar, April, Lulju u Ottubru ta’ kull sena;

4. Jiċħad l-eċċezzjonijiet kollha tal-intimat u tal-Awtorità intervenuta sa fejn dawn huma inkompatibbli ma' dak li ġie deċiż hawn fuq.

Kull parti għandha tbati l-ispejjeż tagħha ta' dawn il-proċeduri.

Ft.Dr. Leonard Caruana
Maġistrat

Sharonne Borg
Deputat Reġistratur